

УДК 656.025.2

*Д. В. Малащук,
к. е. н., доцент кафедри міжнародної торгівлі та маркетингу
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Н. А. Гринчак,
старший викладач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Національної академії статистики, обліку та аудиту*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ

*D. Malashchuk,
PhD (Econ.), Associate Professor of the department of international trade and marketing of
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
N. Grynchak,
Senior Lecturer of Department of Management of Foreign Economic Activity of
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

THE CURRENT STATE AND FEATURES OF THE WORLD LOGISTIC SERVICES MARKET DEVELOPMENT

В статті розглядаються актуальні проблеми сучасного стану та особливостей розвитку світового ринку логістичних послуг. Виокремлено основні тенденції світової логістики та їх вплив на формування світового ринку транспортно-логістичних послуг, та найважливіші фактори диференціації логістичного ринку. Досліджено динаміку розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг, а також зроблено прогноз щодо динаміки обсягів світового ринку логістичних послуг на основі впливу трендового драйверу якісного розвитку світового логістичного ринку.

The article deals with the actual problems of current state and peculiarities of the development of the world market of logistic services. The main tendencies of world logistics and their influence on the formation of the world market of transport-logistic services, and the most important factors of differentiation of the logistic market are distinguished. The dynamics of development of the world market of transport and logistics services is investigated, and also the forecast on the dynamics of volumes of the world market of logistic services is made on the basis of the influence of the trend driver for the qualitative development of the global logistics market.

Ключові слова: логістика, транспортно-логістичні послуги, світовий ринок логістичних послуг, міжнародні вантажоперевезення, глобальний ринок логістичних послуг.

Key words: logistics, transport and logistics services, world market of logistic services, international cargo transportation, global market of logistic services.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У 2015-2016 рр. динаміка розвитку світового ринку транспортно-логістичних

послуг перебувала під впливом глобальних зрушень у світовій економіці. До кінця поточного десятиліття світова економічна кон'юнктура залишатиметься нестабільною, що визначається перехідним станом глобальної економіки. За підсумками 2016 року, згідно з прогнозом МВФ, темпи приросту фізичного обсягу світової торгівлі знизилися до 3,1% (у порівнянні з 3,5% в 2015 р.), в 2017 р склали 3,8%. Пожвавлення світової торгівлі в 2017-му пов'язане з підвищенням попиту і динамікою імпорту в розвинених країнах.

У 2015 році обсяг світового ринку транспортно-логістичних послуг скоротився на 3,8%. Доходи від міжнародних вантажоперевезень істотно знизилися внаслідок уповільнення темпів зростання світової торгівлі і падіння фрахтових ставок. Негативний вплив цих чинників було посилено девальвацією національних валют по відношенню до долара США. Причому скорочення обсягу ринку транспортно-логістичних послуг в доларовому еквіваленті в тій чи іншій мірі відчули на собі і країни ЄС, і країни, що розвиваються. Все це і обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Суттєвий внесок в розвиток теорії та методології логістики, а також особливостей розвитку світового ринку логістичних послуг внесли такі відомі зарубіжні та вітчизняні науковці, як В. Алексунін, Д. Бауерсокс, Г. Дугінець, Д. Еймор, Є. Крикавський, Н. Меджибовська, М. Месарович, Л. Мяснікова, Ю. Неруш, М. Окландер, Т. Салій, Т. Стоун'ер, І. Успенський, Н. Чухрай, А. Юрасов та ін.

Проте, незважаючи на значущість наукових розробок зазначених вчених, потребують подальшого наукового опрацювання питання, пов'язані з тенденціями формування та розвитку глобального ринку логістичних послуг, з концептуальним обґрунтуванням механізмів побудови сучасного світового ринку логістичних послуг.

Постановка завдання. Проаналізувати сучасний стан та особливості розвитку світового ринку логістичних послуг, а також вплив на нього глобальних зрушень у світовій економіці.

Виклад основного матеріалу. У 2016 році, особливо в другому півріччі, вплив факторів, що впливають на розвиток світової торгівлі дещо послабшав, відбулася часткова адаптація до нових ринкових умов, підвищилася стійкість національних валют. Це позитивно позначилося на динаміці ринку транспортно-логістичних послуг, обсяг якого в доларовому еквіваленті за підсумками року може збільшитися на 1,1%. У 2017 році темпи зростання ринку транспортно-логістичних послуг за прогнозами мали підвищитися до 5%.

Серед найважливіших тенденцій на світовому ринку транспортно-логістичних послуг в останнє десятиліття слід зазначити підвищення попиту на комплексні логістичні рішення з боку компаній і підприємств, що безпосередньо пов'язано з прискоренням процесу передачі на аутсорсинг складських і управлінських послуг. При цьому відзначається скорочення частки транспортно-експедиторських послуг в сукупному обсязі ринку транспортно-логістичних послуг. Основним драйвером на цьому ринку в 2014-2016 рр. стало зростання попиту на організацію внутрішніх вантажоперевезень при зниженні виручки в секторі міжнародних операцій. Визначався він, перш за все, зростаючою популярністю інтернет-торгівлі. [1] Так, наприклад, в США і ЄС відзначається швидке збільшення чисельності зайнятих у виконанні і доставці замовлень для e-commerce, включаючи кур'єрську доставку, фулфілмент, розвезення автомобілями, надання складських послуг для компаній електронної комерції. З 2016 року стали більш вираженими такі технологічні тренди на ринку транспортно-логістичних послуг: використання автоматизації і робототехніки, безпілотних технологій у вантажоперевезеннях, нових управлінських рішень, включаючи хмарні технології, і ін. Дані технологічні зміни стають найважливішим елементом конкурентної боротьби і визначатимуть траєкторію розвитку на ринку транспортно-логістичних послуг в поточному десятилітті. У 2015 році майже всі елементи світового ринку транспортно-логістичних послуг показали зниження обсягів виручки в доларовому еквіваленті. Найсильніше постраждали компанії, що працюють в сегментах морських контейнерних і авіаперевезень, виручка яких впала на 10 і 15,5% відповідно. З 2016 року максимальні темпи зростання відзначалися в сегменті складських послуг (+3%), при цьому обсяг виручки в сегменті вантажних перевезень та експедирування лише на 0,2% перевищив рівень попереднього року. За підсумками року очікується стабілізація ситуації на ринку контейнерних перевезень з виходом на позитивну динаміку в 2017 році в результаті зростання фрахтових ставок, скорочення провізних потужностей і незначного збільшення вантажопотоку. Не останню роль в зменшенні чисельності судів, задіяних на ринку, зіграло банкрутство Hanjin Shipping - найбільшого контейнерного перевізника Південної Кореї.

На думку фахівців, вплив на динаміку розвитку ринку транспортно-логістичних послуг гучних політичних подій минулого року: Брекзита, обрання на пост президента США Дональда Трампа з програмою, яка передбачає вихід з транстихоокеанського партнерства, перегляд NAFTA та певні інші, - буде мінімальним. [1]

Для аналізу ефективності міжнародних ланцюгів постачання та визначення конкурентних позицій країн на світовому логістичному ринку використовують Індекс ефективності логістики (LPI), методику розрахунку якого ми розглянули в розділі 1. Зміну позицій в десятці країн-лідерів відображено в таблиці 1.

Перші місця логістичного рейтингу у 2016 році посіли Німеччина, Люксембург, Швеція та Нідерланди. Крім них десятку лідерів за показниками LPI довершують Сінгапур, Бельгія, Австрія, Великобританія, Гонконг і США. Китай опинився на 27-му місці (на одну сходинку вище рейтингу 2014 р.). Індія (найбільш швидкозростаюча економіка) не потрапила в першу 30-ку, однак опинилася на 35-му місці, що на 19 позицій вище її показника 2014 року. Україна – на 80-му місці (2014 р. – 61-е місце). Росія – на 99-

му (2014 р. – 90-е місце), Білорусь – на 120-му (2014 р. – 99-е місце). Завершують список: Екваторіальна Гвінея, Мавританія, Сомалі, Гаїті та Сирія [7].

Таблиця 1.
Рейтинг країн за Індексом LPI у 2010-2016 роках [2]

Р-г	Країна	Індекс с LPI	Р-г	Країна	Індекс с LPI	Р-г	Країна	Індекс с LPI	Р-г	Країна	Індекс с LPI
2010			2012			2014			2016		
1	Німеччина	4,11	1	Сінгапур	4,13	1	Німеччина	4,12	1	Німеччина	4,23
2	Сінгапур	4,09	2	Гонконг САР, Китай	4,12	2	Нідерланди	4,05	2	Люксембург	4,22
3	Швеція	4,08	3	Фінляндія	4,05	3	Бельгія	4,04	3	Швеція	4,20
4	Нідерланди	4,07	4	Німеччина	4,03	4	Великобританія	4,01	4	Нідерланди	4,19
5	Люксембург	3,98	5	Нідерланди	4,02	5	Сінгапур	4,00	5	Сінгапур	4,14
6	Швейцарія	3,97	6	Данія	4,02	6	Швеція	3,96	6	Бельгія	4,11
7	Японія	3,97	7	Бельгія	3,98	7	Норвегія	3,96	7	Австрія	4,10
8	Великабританія	3,95	8	Японія	3,93	8	Люксембург	3,95	8	Великабританія	4,07
9	Бельгія	3,94	9	США	3,93	9	США	3,92	9	Гонконг САР, Китай	4,07
10	Норвегія	3,93	10	Великабританія	3,90	10	Японія	3,91	10	США	3,99
102	Україна	2,57	66	Україна	2,85	61	Україна	2,98	80	Україна	2,74

Згідно з основними висновками експертів, розрив між LPI країн з високим рівнем доходу та країн з низьким рівнем доходу становить у середньому близько 45%. Якщо раніше фахівці свідчили, що розрив скорочується завдяки зростанню показників країн з низьким рівнем доходу, у 2016 р. ця тенденція змінилася, і розрив між країнами з різним рівнем доходу став більшим. [3]

Наразі, основними тенденціями світової логістики є:

- розвиток аутсорсингу логістики зважаючи на тенденцію концентрації міжнародних компаній на діяльності, пов'язаної з ключовими компетенціями та аутсорсингом непрофільних напрямків у своїй роботі;
- посилення позицій міжнародних логістичних компаній на ринку транспортних послуг;
- скорочення логістичного ланцюгу, оптимізація часу доставки вантажу та мінімізація витрат;
- зростання ролі інновацій у технологічному процесі перевезень вантажів;
- зростання цін на паливо-мастильні матеріали [8].

Згідно з представленими даними світових транспортних організацій, початок третього тисячоліття для світового логістичного сектору оцінюється більше ніж в 10 трлн. доларів США.

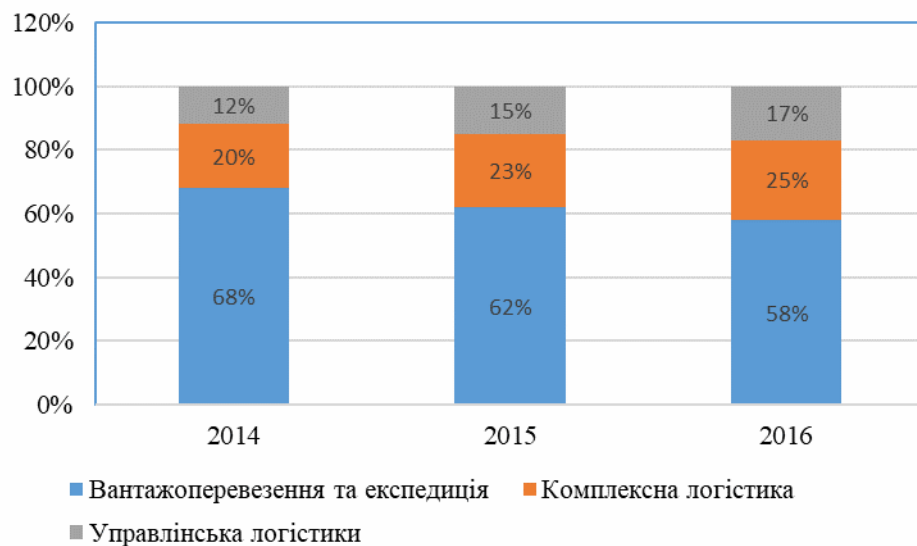
Інвестиційний процес в логістичному бізнесі не дуже значний. Рівень інвестицій навіть по найбільшим компаніям складає в середньому всього 2,5% загального обсягу виручки. У структурі інвестицій найбільших логістичних компаній переважають вкладення в основні кошти, спрямовані в основному на модернізацію обладнання, будівництво нових логістичних центрів і складських приміщень, оновлення автомобільного парку, відкриття нових офісів. [6]

У загальносвітовому експорті та імпорті всіх видів послуг частка транспортних послуг становить приблизно 24%. Постачальники транспортно-експедиційних послуг на світовий ринок програють за вартісними показниками експортерам товарів, але тільки найбільшим. Найбільшим постачальником транспортних послуг є США. Їх експорт становить близько 80–90 млрд. доларів США, проте вони й імпортують транспортно-експедиційні послуги на суму 90–100 млрд. дол. США на рік. Але поступово США втрачають лідируючі позиції в даному сегменті ринку. Це пояснюється низкою економічних факторів та активним розвитком логістики в провідних європейських країнах. Основні країни – експортери транспортно-логістичних послуг представлені в таблиці 2.

Таблиця 2.
ТОП-5 країн – експортерів транспортних послуг у світі, млрд. дол. США, 2016 р. [4]

Країна	Обсяги експорту, млрд.дол. США
США	87,1
Японія	41,3
Гонконг	28,5
Німеччина	25,6
Нідерланди	24,5
Великобританія	22,3

Аналізуючи динаміку розвитку світового ринку логістичних послуг (рис.1), слід відмітити, що за останні роки у структурі послуг суттєво зменшилася частка послуг з вантажоперевезень та експедирування вантажів - з 68 % у 2014 році до 58 % у 2016 році, натомість зросли частки комплексних логістичних послуг – з 20% до 25% та послуг з управлінської логістики – з 12 до 17%, що свідчить про тенденцію переходу до послуг 4PL операторів та зменшення кількості посередників у ланцюгах постачань та збуту.

Рис. 1. Динаміка структури світового ринку логістичних послуг за сегментами, 2014-2016 роки [4]

Сьогодні найбільші компанії, що працюють на світових ринках логістичних послуг, пропонують базовий набір послуг: перевезення (різними видами транспорту), у тому числі збірні відправки, відправки з частковою або повною завантаженням транспорту, контейнерні; зберігання товарів на складах і ведення складської діяльності; митно-брокерські операції.[5]

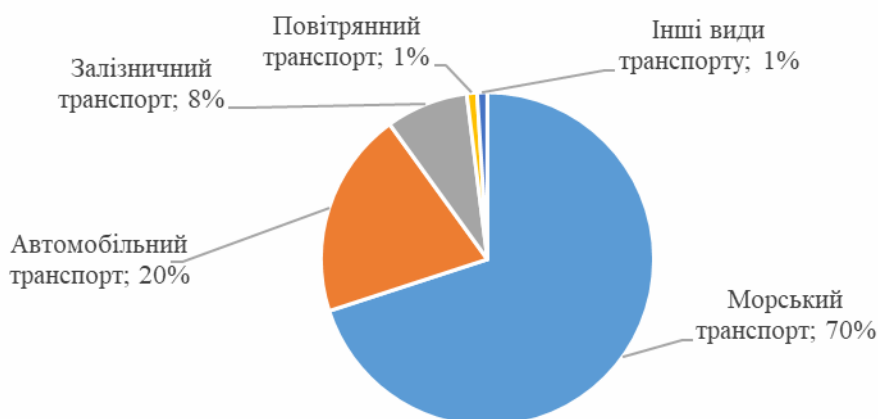
Проте спеціалізація на розробці логістичних рішень для окремих галузей - найважливіший фактор диференціації логістичного ринку. Найбільші підприємства активно рекламують свою діяльність серед компаній п'яти - семи галузей. При цьому абсолютним лідером є автомобілебудування, в якому рекламують свої послуги практично всі логістичні компанії. Далі в порядку убывання ідуть такі галузі, як виробництво товарів народного споживання (ТНС), високотехнологічні товари, електроніка, промислове виробництво, фармацевтика і медичні товари, продукти харчування та нафтохімічна промисловість [6]. Рейтинги найбільших компаній представлені в таблиці 3.

Таблиця 3.
Рейтинг топ 10 найбільших логістичних компаній на світовому ринку логістичних послуг у 2016 році [5]

Місце	Назва компанії	Валовий дохід, млн.
1	DHL Logistics	\$37,496
2	Kuehne & Nagel	\$23,379
3	DB Schenker Logistics	\$18,987
4	C.H. Robinson Worldwide	\$11,922
5	DSV	\$8,651
6	CEVA Logistics	\$7,864

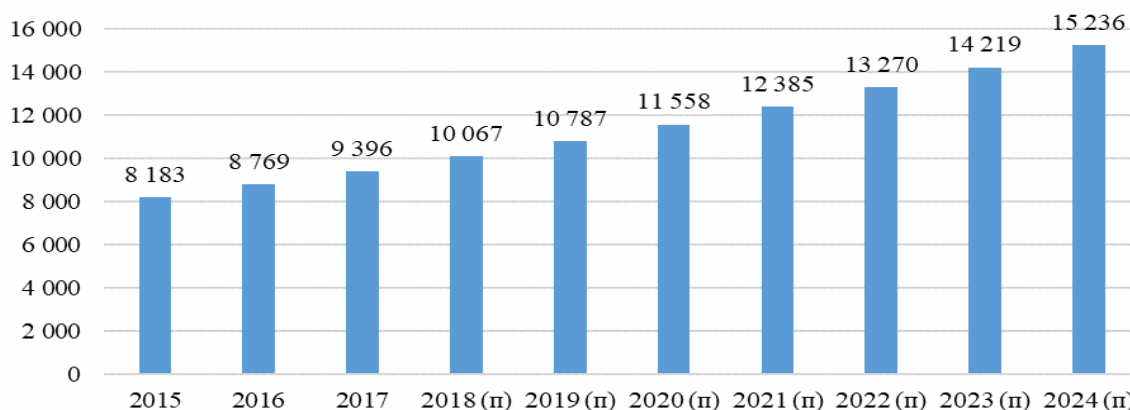
7	Panalpina	\$7,333
8	Dachser & Co.	\$7,134
9	Expeditors International	\$6,565
10	SNCF Geodis	\$5,847

За даними міжнародної статистики, сьогодні найбільша кількість вантажів перевозиться морським транспортом – 70% обсягу всіх перевезень, далі слідує автомобільний – 20% перевезень, решта – інші види транспорту (рис. 2).

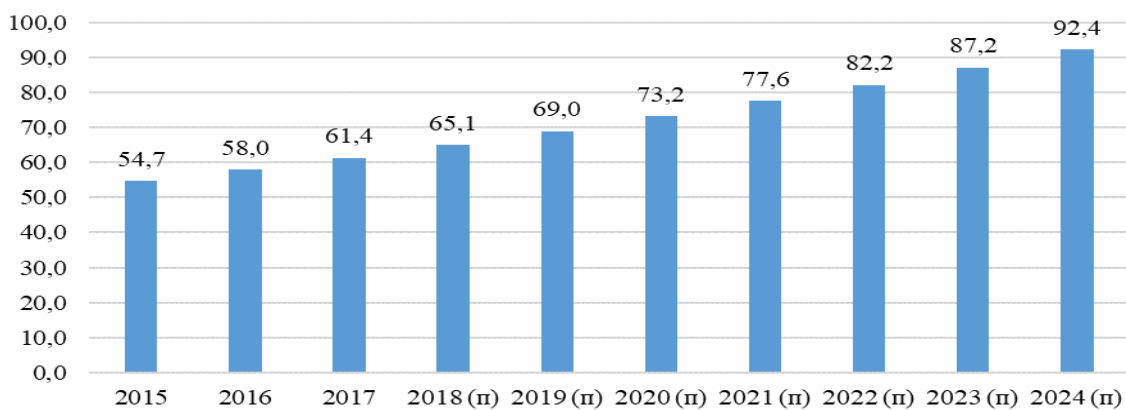

Рис. 2. Частка перевезень кожним видом транспорту, % від загальносвітового обсягу перевезень, 2016 рік

Логістика як галузь має величезний потенціал і перспективи: за прогнозами, до 2024 року обсяг наданих послуг на світовому ринку складе 15 236 мільярдів доларів, тобто буде щорічно зростати на 7,5% в грошовому вираженні і 6% в кількісному CAGR ((Compound Annual Growth Rate) - термін, який означає середньорічний темп зростання з урахуванням складного відсотка). Тобто, якщо йдеться, що CAGR виручки компанії буде протягом 3-х років дорівнювати 30%, це означає, що кожен рік виручка буде зростати + 30% в порівнянні з попереднім роком (рис.3 та 4).

Рис. 3. Динаміка обсягів* світового ринку логістичних послуг, млрд. доларів США (з 2018 року – прогнозні значення) [5]

Рис. 4. Динаміка обсягів* світового ринку логістичних послуг, млрд. тонн (з 2018 року – прогнозні значення) [5]

*Обсяги – річний дохід логістичних компаній від наданих послуг

Той факт, що зростання буде більш активним в грошовому вираженні, свідчить про те, що вартість логістичних послуг буде збільшуватися. Основним драйвером якісного розвитку світового логістичного ринку є інвестиції в технологічні інновації. Йдеться про автоматизоване вантажно-розвантажувальне обладнання, причепи, GPS, програмне забезпечення для управління складом, різні технології, які допомагають компаніям більш ефективно управляти бізнесом логістичних послуг.

Висновки. У 2015-2016 рр. динаміка розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг перебувала під впливом глобальних зрушень у світовій економіці. Серед найважливіших тенденцій на світовому ринку транспортно-логістичних послуг в останнє десятиліття слід зазначити підвищення попиту на комплексні логістичні рішення з боку компаній і підприємств, що безпосередньо пов'язано з прискоренням процесу передачі на аутсорсинг складських і управлінських послуг. При цьому відзначається скорочення частки транспортно-експедиторських послуг в сукупному обсязі ринку транспортно-логістичних послуг. Основним драйвером на цьому ринку в 2014-2016 рр. стало зростання попиту на організацію внутрішніх вантажоперевезень при зниженні виручки в секторі міжнародних операцій. Визначався він, перш за все, зростаючою популярністю інтернет-торгівлі. На ринку транспортно-логістичних послуг стали більш вираженими такі технологічні тренди: використання автоматизації і робототехніки, безпілотних технологій у вантажоперевезеннях, нових управлінських рішень, включаючи хмарні технології, і ін. Дані технологічні зміни стають найважливішим елементом конкурентної боротьби і визначатимуть траєкторію розвитку в поточному десятилітті.

Логістика як галузь має величезний потенціал і перспективи: за прогнозами, до 2024 року обсяг наданих послуг на світовому ринку складе 15 236 мільярдів доларів, тобто буде щорічно зростати на 7,5% в грошовому вираженні і 6% в кількісному CAGR.

Література.

1. Симонова Л.Н. Рынок логистического аутсорсинга 2018 [Электронный ресурс] / Л.Н. Симонова. – Режим доступа: <https://ma-research.ru/research/item/153-rynok-logisticheskogo-outsorsinga-2017.html>
2. Global Rankings 2016 [Electronic resource] / The World Bank Group. – Mode of access: <https://lpi.worldbank.org/international/global>
3. 80-е место Украины в рейтинге LPI [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://logist.fm/publications/80-e-mesto-ukrainy-v-reytinge-lpi>
4. Connecting to Compete 2016: Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators [Electronic resource] / J-F. Arvis, D. Saslavsky, L. Ojala, B. Shepherd, Ch. Busch, A. Raj, T. Naula. – Mode of access: https://wb-lpi-media.s3.amazonaws.com/LPI_Report_2016.pdf
5. Лобовко В. Анализ рынка логистических услуг Украины. Тренды, сложности и возможности [Электронный ресурс] / В. Лобовко. – Режим доступа: <https://trademaster.ua/articles/312595>
6. Неруш Ю. М. Транспортная логистика: учебник для академического бакалавриата / Ю. М. Неруш, С. В. Саркисов. — М.: Издательство Юрайт, 2018. — 351 с.
7. Индекс эффективности логистики 2016 – Німеччина знову в лідерах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/366-indeks-efektivnosti-logistiki-2016-nimechchina-znovu-v-liderax>
8. Горошко К. О. Світовий досвід розвитку логістичних підприємств [/ К. О. Горошко, О. М. Аляб'єва // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 3. – С. 72-74.

References.

1. Simonova, L.N. (2018), "Rynek logistycznego outsorsinga 2018", available at: <https://ma-research.ru/research/item/153-rynok-logisticheskogo-outsorsinga-2017.html> (Accessed 25 May 2018)

2. The official site of The World Bank Group (2017), “Global Rankings 2016”, available at: <https://lpi.worldbank.org/international/global> (Accessed 20 May 2018)
3. The official site of The Logistic. FM (2017), “80-e mesto Ukrainy v rejtinge LPI”, available at: <http://logist.fm/publications/80-e-mesto-ukrainy-v-rejtinge-lpi> (Accessed 25 April 2017)
4. Arvis, J-F., Saslavsky, D., Ojala, L., Shepherd, B., Busch, Ch., Raj, A. and Naula, T. “Connecting to Compete: trade logistics in the global economy”, available at: https://wb-lpi-media.s3.amazonaws.com/LPI_Report_2016.pdf (Accessed 17 May 2018)
5. Lobovko V. (2017) “Analysis of the market of logistics services in Ukraine. Trends, Challenges and Opportunities”, available at: <https://trademaster.ua/articles/312595> (Accessed 12 April 2018)
6. Nerush, Ju. M. and Sarkisov, S. V. (2018), *Transportnaja logistika: uchebnik dlja akademicheskogo bakalavriata* [Transport logistics: a textbook for academic baccalaureate], Izdatel'stvo Jurajt, Moskva, Rossija.
7. The official site of “Economic news”, (2017), “The Indeks efektyvnosti lohistyky 2016 – Nimechchyna znovu v liderakh”, available at: <http://izvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/366-indeks-efektivnosti-logistiki-2016-nimechchina-znovu-v-liderax> (Accessed 24 April 2018)
8. Horoshko, K. O. and Aliab'ieva, O. M. (2016), “Svitovyj dosvid rozvytku lohistychnykh pidprijemstv”, *Ekonomichnyj visnyk Zaporiz'koi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, [Online], vol. 3, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_3_15. (Accessed 24 April 2018)

Стаття надійшла до редакції 01.06.2018 р.